

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT574010051004670211 Luminor Bank AS, banko kodas 40100.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2020- Nr.

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ, SUSIJUSIŲ SU TYRIMŲ VADOVŲ NEPRIKLAUSOMUMU

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija teikia Lietuvos Respublikos geležinkelių transporto eismo saugos įstatymo Nr. IX-1905 36 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos saugios laivybos įstatymo Nr. VII-1897 3 ir 48 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos aviacijos įstatymo Nr. VIII-2066 42 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą ir Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 1 priedo pakeitimo įstatymo projektą (toliau kartu – Įstatymų projektai).

Įstatymo projektų tikslas – nustatyti, kad geležinkelių transporto katastrofų, eismo įvykių ir riktų tyrimų vadovą, laivų avarių ir incidentų tyrimų vadovą ir orlaivių avarių ir incidentų tyrimų vadovą (toliau kartu – tyrimų vadovai) į pareigas skiria ir iš jų atleidžia Vyriausybė susisiekimo ministro ir teisingumo ministro bendru teikimu, tokiu būdu būtų užtikrintas šių tyrimų vadovų nepriklausomumas organizaciniu požiūriu ir priimant jiems sprendimus, taip pat išgrynintos Teisingumo ministerijos veiklos sritys.

Konkrečios Įstatymų projektuose nustatytos teisinio reguliavimo priemonės apibūdinamos ir jas pagrindžiantys argumentai nurodyti kartu su Įstatymų projektais teikiamame aiškinamajame rašte. Svarbiausia su Įstatymo projektais susijusia informacija pateikiama lentelėje.

I. Sprendžiama problema	2010 m. spalio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 996/2010 dėl civilinės aviacijos avarių ir incidentų tyrimo ir prevencijos, kuriuo panaikinama Direktyva 94/56/EB 4 str., 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/18/EB nustatanti pagrindinius principus, taikomus avarių jūrų transporto sektoriuje tyrimui, ir iš dalies keičiančia Tarybos direktyva 1999/35/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/59/EB 8 str.; 2016 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/798 dėl geležinkelių saugos (nauja redakcija) 1 str. ir 22 str. numato, kad kiekviena valstybė narė užtikrina, jog orlaivių, laivų jūroje ir geležinkelių transporto avarių ir incidentų saugos tyrimus atliktų nepriklausoma ir nuolat veikianti saugos tyrimų institucija. Europos Sąjungos teisės aktai perkelti Teisingumo ministeriją skyriaus nepriklausomumą sieja su tyrimu
-------------------------	--

	<p>vadovų instituciniu nepriklausomumu ir dalykiniu-funkciniu (organizaciniu) nepriklausomumu. Dėl tyrimų vadovų institucinio nepriklausomumo teisės aktai nustato, jog saugos tyrimų institucijai (tyrimų vadovai) veikti ne tik savarankiškai ir visų pirma nepriklausomai nuo transporto priežiūros institucijų, tačiau ir apskritai nepriklausomai nuo jokios kitos šalies ar subjekto, kurio interesai ar uždaviniai gali kirstis su saugos tyrimų institucijai pavesta užduotimi ar turėti įtakos tos institucijos nešališkumui¹. Teisės aktuose įtvirtintas būtinas saugos tyrimų požymis (reikalavimas valstybėms) yra tas, jog saugos tyrimai būtų nepriklausomi <i>nuo jokio teisminio ar administracinio proceso</i>, kuriuo siekiama nustatyti, kas kaltas ar atsakingas, ir su juo nesusiję be neturi jam poveikio². Kalbant apie konkrečias dalykines/funkcines tyrimų vadovų veiklos kryptis (organizacinį nepriklausomumą) pažymėtina, kad tyrimų vadovams esant Teisingumo ministerijos sudėtyje, susiduriama su problemomis, garantuojant tyrimų vadovams liudytojų apklausų atlikimo teisę³, teisę pasitelkti ekspertus ar konsultantus, suteikiant jiems tokias teises, kokias tyrimo vadovai mano esant reikalinga. Kartu reikia pastebėti, kad nei specialiuose teisės aktuose, nei teisės aktuose, reglamentuojančiuose Teisingumo ministerijos veiklą, ar Teisingumo ministerijos valdymo sritis⁴, nėra nuostatų, susijusių su minėto skyriaus funkcionavimu, finansiniu (biudžeto) nepriklausomumu ar kita, tarptautiniuose bei Europos Sąjungos teisės aktuose numatyta, tyrimų vadovų veikla. Teisingumo ministerijos, kaip politiką teisingumo srityje formuojančios institucijos, veikla, jos vertikalūs bei horizontalūs vidiniai bei išoriniai instituciniai ryšiai, nėra tokie, kurie būtų tinkami tyrimų vadovų funkcijų bei teisių realizavimui. Pažymėtina, kad ir Valstybės kontrolė 2020 m. sausio 23 d. Viešojo sektoriaus institucinės sandaros apžvalgoje Nr. YE-1 nurodo orlaivių ir jūrų laivų avarijų ir incidentų saugos tyrimus, geležinkelių transporto katastrofų, eismo įvykių ir riktų saugos tyrimus kaip Teisingumo ministerijai nebūdingas politiką įgyvendinančias funkcijas.</p>
II. Siūlomos priemonės	<p>1. Siekiant užtikrinti tyrimų vadovų institucinį, funkcinį ir finansinį nepriklausomumą, Įstatymų projektuose siūloma nustatyti:</p> <p>1.1. Valstybės tarnybos įstatymo nustatyta tvarka tyrimo vadovus priima į pareigas ir iš jų atleidžia Vyriausybė susisiekimo ministro ir teisingumo ministro teikimu.</p>

¹ Reglamento Nr. 996/2010 4 str. 2 d., Direktyvos 2009/18/EB 8 str. 1 d., Direktyvos (ES) 2016/798 22 str. 1-2 d.

² Reglamento Nr. 996/2010 2 str. ir 5 str. 5 d., Direktyvos 2009/18/EB 1 str. 2 d. ir 4 str., Direktyvos (ES) 2016/798 3 str. ir 21 str. 4 d.

³ Pvz., tyrimų vadovams esant Teisingumo ministerijos sudėtyje, liudytojai atsisako atvykti į Teisingumo ministeriją ir duoti parodymas. Tyrimų vadovams tenka apklausas vykdyti ne Teisingumo ministerijos patalpose. 2016 m. vykusio tarptautinio saugos tyrimų atlikimo vertinimo metu buvo išsakytos pastabos, kad Transporto avarijų ir incidentų tyrimo skyrius neturėtų būti ir Teisingumo ministerijos administraciniame pastate (vadovai turi prisistatyti liudytojams ir nurodyti kokioje institucijoje dirba, kokie teisės aktai reglamentuoja saugos tyrimus).

⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymas, Teisingumo ministerijos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. liepos 9 d. nutarimu Nr.851, kiti teisės aktai.

	<p>1.2. Tyrimo vadovų pareigybių aprašymus tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė.</p> <p>1.3. Vyriausybė priima teisės aktus, reglamentuojančius tyrimo, ataskaitų ir saugos rekomendacijų rengimo ir teikimo klausimus.</p> <p>1.4. Tyrimų vadovo darbo užmokestis nustatomas Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo nustatyta tvarka. Tyrimų vadovo veikla finansuojama ir jo darbo užmokestis mokamas iš Susisiekimo ministerijai skiriamų asignavimų, patvirtintų Vyriausybės. Tyrimų vadovo techninį aptarnavimą vykdo Susisiekimo ministerija.</p>
III. Priemonių kaštai	Įstatymams įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.
IV. Nauda visuomenei	Priėmus Įstatymo projektus, bus užtikrintas tyrimų vadovų institucinis ir funkcinis nepriklausomumas tiriant geležinkelių transporto katastrofas, eismo įvykius ir riktų tyrimus, laivų avarijas ir incidentus, taip pat išgrynintos Teisingumo ministerijos veiklos sritys,

Vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276, 4 punktu, Įstatymų projektų numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas neatliekamas.

Įstatymų projektai nenotifikuotini Europos Komisijai pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimo Nr. 617 reikalavimus.

Įstatymų projektais Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, nuostatos tiesiogiai neįgyvendinamos.

Įstatymo projektai buvo pateikti derinti Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai ir Lietuvos Respublikos finansų ministerijai.

2020 m. rugpjūčio 27 d. buvo organizuotas darbinis susitikimas su Susisiekimo ministerija – pastabos ir pasiūlymai suderinti darbine tvarka; dėl pastabų, į kurias neatsižvelgta arba iš dalies atsižvelgta, teikiama derinimo pažyma. Pastabos ir pasiūlymai, pateikti Vidaus reikalų ministerijos, taip pat suderinti darbo pastaba.

Įstatymų projektus parengė Teisingumo ministerijos Teisinės apsaugos grupės (vadovė Natalija Žilinskienė, tel. Nr. (8 5) 266 2934, el. p. natalija.zilinskiene@tm.lt) patarėja Dovilė Mekionytė, tel. Nr. (8 5) 266 2953, el. p. dovile.mekionyte@tm.lt.

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos geležinkelių transporto eismo saugos įstatymo Nr. IX-1905 36 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto, Lietuvos Respublikos saugios laivybos įstatymo Nr. VII-1897 3 ir 48 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto, Lietuvos Respublikos aviacijos įstatymo Nr. VIII-2066 42 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto ir Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 8, 10 straipsnių ir 1 priedo pakeitimo įstatymo projekto pateikimo Lietuvos respublikos Seimui“ projektas, 1 lapas.

2. Lietuvos Respublikos geležinkelių transporto eismo saugos įstatymo Nr. IX-1905 36 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas ir jo lyginamasis variantas, 2 lapai.

3. Lietuvos Respublikos saugios laivybos įstatymo Nr. VII-1897 3 ir 48 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas ir jo lyginamasis variantas, 3 lapai.

4. Lietuvos Respublikos aviacijos įstatymo Nr. VIII-2066 42 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas ir jo lyginamasis variantas, 2 lapai.

5. Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr.VIII-1316 5, 10 straipsnių ir 1 priedo pakeitimo įstatymo projektas ir jo lyginamasis variantas, 2 lapai.

6. Aiškinamasis raštas, 5 lapai.

7. Derinimo pažyma, 2 lapai.

8. Atitikties lentelės, 4 lapai.

Teisingumo ministras

Elvinas Jankevičius